

A group of children and adults are playing a game on a sports field. The children are wearing colorful jackets and are running and jumping. The adults are also wearing jackets and are watching the children. The background shows a large building with many windows.

Voorbeeld monitoring en evaluatie gemeente Enschede

Lees het [volledige stappenplan](#) voor alle informatie en tips over het monitoren en evalueren van het beleid rondom de inzet van buurtsportcoaches of raadpleeg ons [overzicht van databronnen en meetinstrumenten](#) om (lokale) sport- en bewegcijfers te achterhalen. Kijk ook hoe de [gemeente Soest](#) haar monitoring- en evaluatiebeleid rondom de buurtsportcoach heeft vormgeven.

Inhoudsopgave

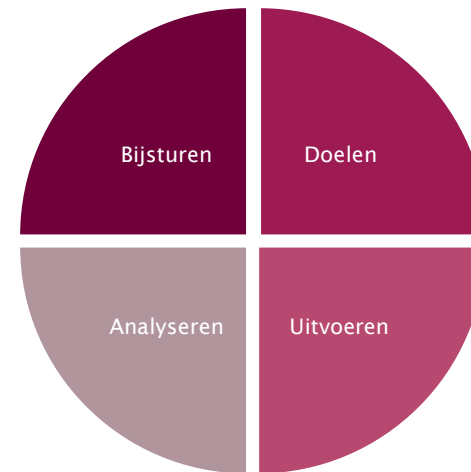
- ❖ [Achtergrond](#)
- ❖ [Doelen](#)
- ❖ [Uitvoeren](#)
- ❖ [Analyseren](#)
- ❖ [Bijsturen](#)
- ❖ [Integreren stappenplan](#)

Inleiding

In dit voorbeeld wordt het monitorings- en evaluatiebeleid van de gemeente Enschede met betrekking tot de inzet van buurtsportcoaches als voorbeeld gepresenteerd, naar aanleiding van het stappenplan dat door het Mulier Instituut is ontwikkeld.

Het voorbeeld van de gemeente Enschede kan als inspiratie dienen voor uw eigen beleid, of deze uitwerking kan u meer toelichting geven over hoe u het stappenplan op uw eigen beleid kan toepassen. Vanwege de gemeentegrootte (totaal 29 fte) en diverse werkgevers, behandelen we in dit voorbeeld alleen werkgever Sportaal.

Figuur 1 Monitoring en evaluatie in de realisatie van het buurtsportcoachbeleid, basis van het stappenplan *

* Gebaseerd op de PDCA-cyclus van Deming (Deming, W. E. (1986). *Out of the Crisis*. MIT Press Ltd).

Achtergrond

- Sportaal heeft meerdere soorten buurtsportcoaches in dienst, allen met een ander functieprofiel en taken (zie figuur 2).
- **Op aanvraag:** Organisaties kunnen een aanvraag doen voor buurtsportcoaches. Zij sluiten daarvoor een samenwerkingsovereenkomst af, waarin toegelicht staat wat zij met de buurtsportcoach willen bereiken. Deze organisaties dragen vervolgens zelf de 60 procent cofinanciering bij. Een buurtsportcoach wordt aangevraagd voor drie jaar, met een minimum van 8 uur per week. Sommige buurtsportcoaches worden aangestuurd door Sportaal, omdat de doelstellingen van deze functies passen bij de opdracht die de gemeente aan Sportaal heeft gegeven.
- **In transitie:** Gemeente Enschede is haar organisatie en monitoring en evaluatie rondom de inzet van buurtsportcoach aan het herorganiseren. In eerste instantie is de regeling met tijdelijke middelen opgezet, waarbij partners zelf de inzet van de buurtsportcoach konden bepalen. De gemeente wil iets meer sturing geven aan de inzet van buurtsportcoaches, zonder daarbij werkzaamheden van het werkveld over te nemen. De gemeente wil graag meer inzicht in de opbrengsten van buurtsportcoaches over de lange termijn.

Figuur 2 Praktische werkgevers van diverse functieprofielen buurtsportcoaches in gemeente Enschede, werkgever Sportaal

Combinatiefunctionarissen wijk, sport en onderwijs (6 fte)

· Op aanvraag door stadsdelen, scholen en Sportaal

Sportregisseurs (5 fte)

· Sportaal

Buurtsportcoach zorg (1 fte)

· Sportaal

Doelen

- **Doelgroepen:** buurtsportcoaches worden hoofdzakelijk ingezet op de doelgroep jeugd. In toenemende mate ontstaat behoefte om de doelgroepen uit te breiden richting welzijn en zorg, specifiek de doelgroep ouderen. Wanneer partijen een aanvraag doen voor een buurtsportcoach, dan wordt vooral naar de wijk gekeken waar zij de buurtsportcoach willen inzetten. Een aanvraag om de buurtsportcoach activiteiten te laten organiseren in een wijk met een lage sportdeelname wordt sneller gehonoreerd.
- **Doelen:** doelen worden opgesteld door de aanvrager. De doelen worden goedgekeurd wanneer ze in overeenstemming zijn met de sportnota of ander beleid van de gemeente.

Doelen per functieprofiel

- **Combinatiefunctionarissen wijk, sport en onderwijs:** Inzet op het versterken van de leefbaarheid in de wijk, door een koppeling te maken tussen wijk, sport(verenigingen) en scholen.
- **Sportregisseurs:** Het creëren van meer samenhang en samenwerking tussen de sport(verenigingen). Daarnaast een specifieke inzet om sportverenigingen samen te brengen en ze te clusteren, zodat sportclubs nauwer samenwerken. Sport als middel inzetten voor de uitdagingen die er zijn in de stad op andere beleidsterreinen.
- **Buurtsportcoach zorg:** Inzet op een verbeterde doorverwijsstructuur van de (eerstelijns)zorg naar sport en verbetering van geschikt sport- en beweegaanbod (vooral voor volwassenen boven de 18 jaar).

Uitvoeren

- Aan de hand van de samenwerkingsovereenkomst, worden de werkzaamheden uitgevoerd. Partners moeten zelf bijhouden wat de buurtsportcoach precies heeft gedaan, maar daar zijn geen verdere eisen aan verbonden. Het is belangrijk dat de doelen die in de overeenkomst zijn genoteerd, worden nagestreefd door de partners die de aanvraag voor een buurtsportcoach hebben gedaan.
- Buurtsportcoaches die in zijn dienst bij Sportaal werken aan de hand van de gestelde afspraken die Sportaal met de gemeente Enschede heeft gemaakt. Deze buurtsportcoaches halen vragen op bij partners (zoals sportverenigingen, scholen en partners in de wijk), waarmee ze vervolgens aan de slag gaan.

Analyseren

- Formeel hebben partijen die een buurtsportcoach aansturen een tussen- en een eindgesprek met de gemeente. In de praktijk vinden deze niet altijd plaats. Na drie jaar, wanneer de samenwerkingsovereenkomst afloopt, moeten partijen een inhoudelijk en financieel verslag opleveren. Het inhoudelijke verslag heeft betrekking op wat is bereikt door de buurtsportcoach en resultaten worden hierin vooral op activiteitsniveau benoemd. Zoals het aantal deelnemers aan opgezette activiteiten die de buurtsportcoach, het aantal georganiseerde evenementen of het aantal stagiairs dat de buurtsportcoach heeft begeleid. Het financieel verslag heeft betrekking op de organisatie van cofinanciering van de afgelopen drie jaar. De partij kan aan het einde van de samenwerkingsovereenkomst (na drie jaar) opnieuw een aanvraag indienen om de buurtsportcoach te behouden.
- Sportaal heeft nauw contact met de gemeente, waar de inzet van de buurtsportcoaches regelmatig wordt besproken. Op papier registreren zij de activiteiten van de buurtsportcoach.

Bijsturen

- Formeel wordt het buurtsportcoach beleid van organisatie die een buurtsportcoach in dienst hebben, niet bijgestuurd door de gemeente. Zij hebben zelf de verantwoordelijkheid om de activiteiten van de buurtsportcoach bij te sturen, wanneer zij dit noodzakelijk vinden.
- De gemeente Enschede en Sportaal werken nauw samen. Ervaringen van buurtsportcoaches worden verzameld of gehoord door Sportaal, die deze ervaringen weer kan delen met de gemeente. Dit kan als input dienen voor nieuw beleid.

Wensen rondom monitoring en evaluatie

- Zoals benoemd zit de gemeente Enschede in transitie en wil zij haar monitoring en evaluatie aanscherpen. Sportaal en de gemeente Enschede hebben enkele wensen die zij willen implementeren. Zij willen vooral in de toekomst de toegevoegde waarde van de buurtsportcoach kunnen aantonen. Vooralsnog moet elk jaar opnieuw de cofinanciering verzameld worden. Structurele cofinanciering zorgt voor meer rust en een beter verloop van de werkzaamheden. Het aantonen van de meerwaarde van de buurtsportcoach kan daaraan bijdragen.

De wensen:

- **Organisatie:** één werkgever waar een functieprofiel van de buurtsportcoaches onder valt. Hierbij wordt vooral gedacht aan de combinatiefunctionarissen wijk, sport en onderwijs. Sportaal is een van de veertien werkgevers. Door buurtsportcoaches samen te brengen onder één centrale werkgever, verloopt de aansturing beter en gemakkelijker. Dit proces is al bezig, maar heeft een lange adem.
- **Doelen:** aanvragende partijen hun doelen meer specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden (SMART) laten maken, zodat deze beter gemonitord kunnen worden. Bij de aanvraag voor een buurtsportcoach stellen partijen hun doelen op in de samenwerkingsovereenkomst. Deze doelen worden vaak nog te abstract geformuleerd. Door vooraf concreet te verwoorden welke activiteiten wanneer een specifiek resultaat moeten behalen, kan achteraf meer worden gezegd over de effect van de buurtsportcoach.
- **Evalueren:** tussentijds een gesprek met zowel de gemeente, Sportaal en de aanvragende partij. Door kennis en ervaring van zowel gemeente als werkveld te combineren, kan meer tussentijdse aansturing plaatsvinden en is meer grip op de effectiviteit van de werkzaamheden van de buurtsportcoach. Door doelen vooraf al concreet (meer SMART) te maken, kan ook beter geëvalueerd worden of dit doel is bereikt. Met abstracte doelen is een doel al snel behaald, zonder dat de gemeente weet waar dit precies aan heeft bijgedragen.

Integreren stappenplan

- Het stappenplan voor monitoring en evaluatie kan nuttig zijn om een nieuw monitorings- en evaluatiebeleid op te stellen of om het huidige beleid te toetsen. In de gemeente Enschede ligt al een beleid rondom de buurtsportcoaches, waardoor het stappenplan kan worden gebruikt als controle. Kunnen bepaalde zaken nog beter of zijn nog zaken onderbelicht?
- Het is belangrijk om altijd de lokale context voor ogen te houden: er is geen goed of fout. Daarom is het belangrijk om de betrokken partijen te betrekken bij het monitorings- en evaluatiebeleid. Zo weet u zeker dat de resultaten aansluiten bij de verwachtingen.
- Zoals al benoemd in het stappenplan, lopen de vier fasen van evaluatie (zie figuur 1) vaak niet lineair. De gemeente Enschede werkt met een samenwerkingsovereenkomst, die zich goed leent om de vier fasen te doorlopen. Bij elke aanvraag worden opnieuw doelen gesteld, uitgevoerd, geanalyseerd om vervolgens nieuwe aanvragen bij te sturen.

Lees [het volledige stappenplan](#) voor alle informatie en tips over het monitoren en evalueren van het beleid rondom de inzet van buurtsportcoaches of raadpleeg ons [overzicht van databronnen en meetinstrumenten](#) om (lokale) sport- en bewegcijfers te achterhalen. Kijk ook hoe de [gemeente Soest](#) haar monitoring- en evaluatiebeleid rondom de buurtsportcoach heeft vormgeven.

Integreren stappenplan

Het nalopen van het monitorings- en evaluatiemodel gemeente Enschede aan de hand van het stappenplan:

- **Doelen:** Om de meerwaarde van buurtsportcoaches aan te tonen, kan het voor de gemeente Enschede nuttig zijn om een nulmeting te maken. Met een nulmeting wordt het inzichtelijk waar focuspunten voor beleid en inzet van buurtsportcoaches zitten, en daardoor kan later worden onderzocht of uitkomstmaten/indicatoren verbeteren. Aan de hand van de resultaten uit de nulmeting, kunnen concrete doelen worden geformuleerd. Wanneer de gemeente wil dat partners hun doelen SMART maken, is het handig als de gemeente zelf ook concrete doelen hanteert. Zo is het voor partijen duidelijk wat de lijn is van de gemeente en hoe hun aanvraag daaraan bij kan dragen. Het helpt daarbij als de gemeente onderscheid maakt in activiteiten, prestaties en effecten. Partijen kunnen in hun aanvraag activiteiten en prestaties formuleren, waarmee ze passen in de beoogde prestaties en effecten van de gemeente. Zo blijft de concrete invulling van doelen bij het werkveld, maar dragen de activiteiten en prestaties wel bij aan de visie van de gemeente. De indicatoren bepalen is lastig, omdat elke partij zelf de doelen kan concretiseren. Wanneer de gemeente voor haarzelf concrete doelen heeft opgesteld, kan zij daarmee de indicatoren bepalen. Door ook een monitorings- en evaluatieagenda op te stellen, kan de gemeente structureel evalueren.
- **Uitvoeren:** Partijen kunnen data aanleveren, zoals opgesteld in de monitorings- en evaluatieagenda. Dit levert concrete monitoringsdata op voor de gemeente, die zij in haar evaluatie kan meenemen.
- **Evalueren:** Door naast effectevaluatie ook in te zetten op procesevaluatie, kunnen meer resultaten worden verzameld zodat doelen of processen beter kunnen worden bijgesteld.
- **Bijsturen:** Partijen in het werkveld, zowel de aanvragers als de buurtsportcoaches, zijn belangrijke bronnen voor input van beleid. Soms wordt het één beoogd, maar gebeurt het ander. Frequent diverse partijen laten samenkomen en gezamenlijk evalueren is daarom nuttig. Het is belangrijk dat dit overleg niet alleen aan het einde van een aanvraag plaatsvindt, maar zeker ook aan het begin of tussendoor.